

Jože Šmit

Zemlja

I

Snel sem klobuk in napravil križ.
Tako se spodobi žetve svetemu času.
Mislim nate, brat, ki kot jaz stojiš
ob njivi in z roko segaš po klasu.

Odpel sem srajco na prsih spokorno.
Premnog bi rad žel, kjer ni nikdar sejaj!
Rad kmetu pomagal bi z roko okorno,
da čelo kot njemu bi znoj mi pral.

Povračal bi z njim se v zvonjenju in mraku
in gledal pomlad in poletje in jesen in zimo:
skozi vse letne čase stopa kmet v krepkem koraku,
mi smo le sence slabotne, ki mu sledimo.

II

Kadar v jutrih pod koso padajo trave,
mislim na kosca z vonjem po gnoju;
umil bom v koritu si roke sanjave —
dišeče po milu bi ne odprle se znoju.

Lepši je vonj sena, ki na soncu se pari.
Skèdenj z golimi stèbri o polnosti sanja.
Voz škripajoče prek polj kolobari.
Kaj bi rekel človeku, ki k volu se sklanja?

Hvalil bi nežne roke in nosnice čuteče;
zmel je šop trave in dal ga živali.
Mi gledamo mnogih oči proseče,
ne da bi prošnje jim brati znali.

III

Vonjam topel kruh in bližam se njivi.
Žena z modro ruto ji rob načenja.
Pota so kakor v rosi oprani šivi
jadra, ki veter ga z godbo napenja.

Pesmi žit je srcem najbolj domača:
Kristu na križu je roke podprla,
potnik se s ceste za njo obrača,
ptica je krila nad njo razprostrla.

Gledam krotka usta z nasmehom bogatim,
grudi z belo peno in znojne ude;
zvezani v snope s trakom zlatim
tonejo v barvi pšenice in grude.

IV

Pobiramo molče krompirjeve plodove,
od vseh še najbolj so podobni prsti:
zoreči v gube in jesenske dnove
čakajo krotko, da jih pobožamo s prsti.

Razjedene dlani se srečujejo z brati:
obrazi so se po brazdah spoznali:
rodila nas je zemlja, resna, močna mati,
pritiskala nas k prsim, da smo jih sesali.

Na večer vrača se k ognjišču nosna žena.
Teži jo lastni plod in zemlja in prezrela doba.
Po njej bo naša cesta posvečena,
da bomo našli k sreči mimo groba.

V

Trte nam mavrice zadnje zberó.
K prazniku barv klopotec kliče.
Zdaj moja ljudstva z mehкими grli pojó
čez mastne, po moštu dišeče griče.

Viničar sod in srce naliva.
Sokovi s krotko muziko vro v obeh.
Vendar — kaj proti duše črvu je vinska gliva?
Srca vro tudi še v zimskih dneh.

Sveti Martin nam sode bogate spočije.
Sužnju ne umiri srca hišni krst.
Kmet komaj sinu v polmraku napije
z roko mrzlo, sivorjavo kot prst.

VI

Novembrski plod je v zemlji obledél.
Pastirski ognji pijó vonj po snegu.
Veter z lajno je drevju vence snel.
Siva je sled živali na begu.

V rebri je dom nizko k zemlji pal.
Zadnjo špranjo je treba mašiti z opaži.
Odslej bo čez klance romarjev plašč plapolal.
Ob večerih psa mesec z mrzlim rogom draži.

Včasih dež krizanteme zaliva.
Verne duše nam molke pletó krog rok.
Rekel bi, da je božji podobna kmetova njiva —
zadnja postelj plodov in otrok.

Dunaj 1943.